

Jutlus Nõos P, 22.04.19 kell 18.00, II ülestõusmispüha

Lektsioonid: Jn 2; Ap 10:34–43

Jutlus: Lk 24:13–35

Laulud: 113 (1–3); 338 (1–3, 4); 101 (1–4); 119 (1–4)

Ja vaata, kaks nendest olid selsamal päeval minemas külla, mis on Jeruusalemmast umbes kümne kilomeetri kaugusel, mille nimi on Emmaus. Ja nad vestlesid omavahel kõigest, mis oli juhtunud. Ja sündis, et nende vesteldes ja arutledes lähenes neile Jeesus ise ja kõndis nendega kaasas. Ent nende silmi peeti, nii et nad ei tundnud teda ära. Aga Jeesus ütles neile: „Mis lood need on, mida te omavahel veeretate teed käies?” Ja nad jäid kurvalt seisma. Aga üks neist, nimega Kleopas, ütles temale: „Sina vist üksi oled selline võõras Jeruusalemmas, kes veel ei tea, mis neil päevil seal on sündinud?” Ja ta küsis neilt: „Mis siis?” Nemad ütlesid talle: „See, mis juhtus Jeesuse Naatsaretlasega, kes oli prohvet, vägev teos ja sõnas Jumala ja kogu rahva ees, kuidas meie ülempreestrid ja vanemad on ta loovutanud surmakohtu kätte ja risti löönud. Aga meie lootsime, et tema ongi see, kes Iisraeli rahva lunastab. Ometi on täna käes kolmas päev pärast kõige selle sündimist. Aga ka mõned naised meie seast, kes käisid koidu ajal hauakambri juures, panid meid hämmastuma. Kui nad tema ihu ei leidnud, tulid nad, öeldes end ka näinud olevat inglite nägemust, kes ütelnud, et tema elab. Ja mõned meie kaaslastest läksid hauakambrisse ja leidsid nõnda olevat, nagu ka naised olid ütelnud, teda ennast nad aga ei näinud.” Ja tema ütles neile: „Oh te mõistmatud ja südameilt pikaldased uskuma seda kõike, mis prohvetid on rääkinud! Eks Messias pidanud seda kannatama ja oma kirkusesse minema?” Ja hakates peale Moosesest ja Prohvetitest, seletas Jeesus neile ära kõigist kirjadest selle, mis tema kohta käib. Ja kui nad lähenesid külale, kuhu nad olid minemas, tegi ta, nagu läheks ta edasi. Aga nemad käisid talle peale, öeldes: „Jää meie juurde, sest õhtu jõuab ja päev on juba veeremas!” Ja tema läks sisse, et nende juurde jääda. Ja see sündis, kui ta nendega lauas istus, et võttes leiva ta õnnistas ja murdis ning andis neile. Siis avanesid neil silmad ja nad tundsid ta ära. Ja tema kadus nende silmist. Ja nad ütlesid teineteisele: „Eks meie süda põlenud meie sees, kui ta teel meiega rääkis ja meile kirju selgitas?” Ja nad tõusid ning pöördusid selsamal tunnil tagasi Jeruusalemma ning leidsid koos olevat need üksteist ja nende kaaslased, kes ütlesid: „Issand on tõesti üles äratatud ja on end näidanud Siimonale.” Ja nemad ise kirjeldasid, mis tee peal oli juhtunud ja kuidas nad olid tema leivamurdmisest ära tundnud.

Teine ülestõusmispüha on selles mõttes eriline, et traditsiooniliselt loetakse sellel päeval lugu Jeesuse ilmumisest kahele jüngrile Emmause teel. See on Luuka evangeeliumi üks paeluvamaid ainupärimusi (seda ei esine teistes evangeeliumides, Mk 16:12j on lisand, mis tuginebki arvatavasti Lk-le), kuna on nii muinasjutuliselt salapärane.

Kõigepealt, kes olid siis need kaks jüngrit, kes pühapäeval, Jeesuse tühja haua leidmisele järgneval pärastlõunal Jeruusalemmast Emmause (muide, ka Emmause asukoht pole täpselt selge) poole astusid?

Üsna kindel näib see, et need kaks jüngrit ei kuulunud Jeesuse üheteistkümne lähema jüngrit hulka, sest kui need kaks ruttasid tagasi Jeruusalemma Jeesusega kohtumisest teatama, siis leidsid nad sealt Lk 24:33 järgi need üksteist jüngrit eest.

Ühe nime ütleb Luukas olevat Kleopas. Mõned uurijad oletavad, et tegu on sama inimesega, keda mainib Jh 19:25, ainult et seal esineb nimekuju Kloopas. Uurijate arvates aga selline nimekuju erinevus erilist rolli ei mängi, sest ehkki Kleopas on lühendvorm kreeka nimest Kleopatros ja Kloopas on semiidi päritoluga nimi, võisid need nimed olla kreeka kultuuriga semiidikeelses ühiskonnas kergesti rööbiti kasutusel.

Kloopas öeldakse Jh 19:25 olevat Jeesuse ema Maarja õemes, seega Jeesuse sugulane. Samas on kreekakeeles originaalis (Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ) seda sugulusvahekorda võimalik mõista ka nii, et Kloopas/Kleopas oli Kloopase/Kleopase Maarja isa. Katoliku ja õigeusu traditsiooni järgi on Kloopas/Kleopas aga neitsi Maarja mehe Joosepi vend.

Teise jüngrit kohta, kelle nime evangelist Luukas ei nimeta, on olemas kristliku kirjamehe Hegesippose teade, et Kloopase/Kleopase poeg Siimeon sai Jaakobuse surma järel Palestiina kristlaste koguduste juhiks. Põhjus, miks ta selle auväärse positsiooni pälvis, arvatakse olevat just see, et ta oli näinud ülestõusnud Jeesust – see asjaolu oli algkoguduses õige inimese valikul väga tähtis.

Seega on olemas tõlgendus, et need kaks jüngrit, kes Jeesuse ülestõusmispäeva pärastlõunal Jeruusalemmast Emmause poole astusid, olid Jeesuse sugulased Kloopas/Kleopas ja tema poeg Siimeon.

Teine salapärase asjaolu selle loo juures on küsimus, miks need kaks jüngrit, kes pealegi võisid olla Jeesuse sugulased, ei tundnud Jeesust pärast 10 km koos käidud jalgsiteekonda ikka ära. Ent meenutame, et Jeesust ei tundnud Jh teate järgi ära ka Maarja Magdaleena, kes ülestõusmispüha hommikul Jeesuse tühja haua ääres nuttis. Ja enamgi veel, Jeesust ei tundnud Jh 21 järgi ära koguni tema enda jüngrid, kes nägid teda Galilea järvel kala püüdes kaldal seismas.

Mõned kommentaatorid on sellest teinud järelduse, et ülestõusnud Jeesus oligi oma ülestõusnu ihus millegi poolest teistsugune kui enne surma. Milles see erinevus täpselt seisnes, ei saa me aga teada enne kui võib-olla aegade lõpul. Oluline on aga see, et Jeesus tegi end ülestõusnuna äratuntavaks ise, mainitud kolmel juhul mingi jüngrite jaoks tähendusliku sündmuse meenutamise kaudu. Emmause teel käinud jüngrite jaoks sai äratuntavaks Jeesuse viis leiba murda, Maarja Magdaleena tundis Jeesuse ära sellest, kuidas Jeesus teda hüüdis, Galilea järvel kala püüdnud jüngrid aga kalade hulga tõttu, mille nad Jeesuse nõuande peale olid võrku püüdnud.

Meiegi ei pruugi oma elus ära tunda Jumalat, kes meie kõrval käib või meie elu juhib. Me tunneme ta ära ainult siis, kui ta seda ise tahab, nt meie meelde tuletades mõnda hetke, mida oskame oma varasemast elust seostada tema lähedalolekuga. Võib-olla on see mõni Pühakirja salm, mis meile meelde tuleb. Võib-olla on see soov palvetada. Võib-olla midagi konkreetsemat, sarnast eelnimetatud jüngrite kõnetamisega. Olgem sellisteks Jumala märguanneteks alati valmis! Sest see lohutab meid meie igapäevases rähklemises paremini kui miski muu.

Ja kolmas salapära, mida tänases jutluses tahan selle loo juures esile tõsta, on põhjus, miks pidas Jeesus vajalikuks ilmuda neile kahele jüngrile teekäijale enne kui ta ilmus oma üheteistkümnemale lähedasele jüngrile – eriti arvestades asjaolu, et need kaks jüngrit ei kuulunud Jeesuse kõige kitsamasse lähikonda. Ka selle kohta on piibliuurijatel erinevaid oletusi. Ühed näiteks arvavad, et need kaks jüngrit olid justkui lambad, kes olid karjast kõige kaugemale jäänud. Teisisõnu, neid kahte jüngrit ohustas kõige enam kogudusest kui Kristuse ihust kõrvalejäämine. Jeesus pidas siis vajalikuks neid kinnitada.

Teised piibliuurijad jälle arvavad, et Jeesus ilmus Emmause teel selleks, et oma ühteist jüngrit õhtuseks ilmumiseks ette valmistada. Selle arvamuse vastu muidugi võib väita seda, et üksteist jüngrit võtsid kaks Emmause-rändurit juba ise vastu teatega, et Issand on ilmunud ka Siimon Peetrusele.

Ja muidugi on ka arvamus, et Jeesus ilmus oma lähemast ringist väljaspool olevaile jüngrile lihtsalt seetõttu, et tundis nende kui vähemate vendade vastu armastust.

Igal juhul võime me sellest Jeesuse tähelepanust kahele mitte nii tuntud jüngrile järeldada seda, et Jeesus jõuab meie kõigi juurde: minu, sinu, tema, teie, meie ja nende juurde. Kui me oleme Jumala koha üle meie elus mures või kurvad – nagu kaks teekäijat evangelist Luuka sõnul ka olid – siis tahab Jeesus meid alati lohutada. Võib-olla seisneb Tema lohutus selles, et ta õpetab meid jälle terasemalt tähele panema Piibli sõnumit, sest Emmause teel pidas ta ju jüngrile põhjaliku loengu VT kirijakohtadest, mis käivad Messia kohta. Kuid võib-olla lohutab ta meid just sellega, et saame koos temaga leiba murda – kas siis armulaul või Jeesuse nimel oma usuvendade ja -õdedega koos olles.

Ja midagi õpetab see kirijakoht meile siiski veel. Nimelt seda, et me peaksime olema leebed ja külalislahked oma kaaslaste vastu, kellega elutee meid kokku viib. Eriti sel juhul, kui see kaaslane on meie heaks midagi ära teinud või tahab meid aidata. Andkem talle vastu oma hoolivust ja headust, sest me ei või iialgi teada, kuidas Jumal selle kohtumise meie jaoks valmis on seadnud.

Muidugi pole see kerge. Olen isegi inimestesse põhjendamatult hoolimatult suhtunud – olgu siis

põhjus rohkem või vähem mõistlik. Siiski tuleb kogu lootus panna Jumalale, kes ei taha meid ju ka siis maha jätta kui jääme eksinud lammastena karjast maha ega oska kuhugi edasi minna. Küll Issand tuleb ja meid õigele teele juhatab. Hoikem ainult süda temaga kohtumiseks valmis!
Õnnistatud kohtumisi Issandaga sel kallil ülestõusmisajal!
Aamen.